

Izhaja

vsak četrtek, ako je ta dan praznik, dan poprej.

Dopisi naj se frankujejo in pošiljajo uredništvu „Mira“ v Celovec, Pavličeva ulica št. 7.

Osební pogovor od 10. do 11. ure predpoldne in od 3. do 4. ure popoldne.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inserate se plačuje po 20 vin. od garmond-vrste za vsakokrat.

MIR

Velja:

za celo leto 4 krone.

Denar naj se pošilja točno pod napisom:

Upravištvu „Mira“ v Celovcu,

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje naprej.

Leto XXV.

V Celovcu, 25. januarja 1906.

Štev. 4.

K volilni reformi.

Nemci se trudijo na vse mogoče načine in z vso silo, da obdržijo v Avstriji tudi ob presnovi volilne pravice politično moč in prevlado v svojih rokah. Posebno se trudijo Nemci na Koroškem, da bi ob tej priliki zadali koroškým Slovencem smrtni udarec. Ne samo, da napravljajo pogostoma shode, kjer povdarjajo svoje pravice, tudi ne zamudijo prilike, izviti in vravnati si stvar na Dunaju že zdaj tako, da bo de vlada že sama v svoji predlogi o volilni reformi ugledila koroškým Nemcem pot, da se jim ne bo de treba bati za njih takoimenovano nemško posest, katero imajo razširjeno deloma že po slovenskem Koroškem le vsled obstoječe, za nas koroške Slovence skrajno krivične volilne geometrije (razdelitve volilnih okrajev). Le zaradi nam tako krivične volilne geometrije nam ni mogoče si priboriti zastopnika v državni zbor.

Dne 9. januarja sta bila na Dunaju nemška poslanca Lemiš in Dobernig pri ministru notranjih zadev, grofu Bylandt-Rheidtu, da se pogovorita z njim o izposlovanju volilne reforme. V celem pogovoru pa ni sledu o pravicah Slovencev na Koroškem, in ali sta oddelila v svojih predlogih koroškým Slovincem tista dva, eventuelno tri zastopnike v državni zbor, katero število smemo tirjati po številu prebivalstva. Da tega nista storila, je v prvi vrsti samoobsebi umevno, ker naše prijatelje Nemce poznamo, v drugi vrsti pa je posneti to iz tega, da sta predlagala, da se združijo pri razdelitvi volilnih okrajev mesta z deželó, to je s kmetskimi občinami. In le s tako razdelitvijo jim je mogoče obdržati svojo nadvlado in brezmejno zatiranje Slovencev na Koroškem. Že sedanjí volilni red je tako urejen, da so pridruženi dva ali trije slovenski okraji enemu nemškemu. Na primer volijo okraji Beljak, Trbiž, Rožek in Borovlje s popolnoma nemškim Paterniom. S pomočjo slovenskih izdajic, takoimenovanih nemškutarjev, je bila zmaga zmerom na nemški strani. Kaj pa bi bilo potem, ako se pri splošni volilni pravici združijo mesta in kmetske občine? Nemškutarji na deželi z mnogoštevilnimi poturicami in Nemci bi potlačili slovenski živelj za vedno in koroški Slovenci bi izgubili upanje, še kedaj priboriti si svojega zastopnika za državni zbor. Vsled take ureditve volilnih okrajev pa bi se zagotovila

Nemcem premoč za večne čase, in nam Slovincem bi ostalo le še dihanje umirajočega. Podobni bi bili potopljenču, ki se bori z zadnjimi svojimi močmi z morskimi valovi. In Nemci bi kazali na dejstvo, da si tudi vsled splošne volilne pravice Slovenci niso pridobili svojega zastopnika, torej Koroška hoče biti nemška.

Že zdrav razum kaže, da se taka razdelitev ne more ustvariti. Mesta, trgi in industrijni kraji že zaradi tega ne morejo biti združeni s kmetskimi občinami, ker ima prebivalstvo teh krajev vse druge težnje in potrebe, kakor prebivalstvo na kmetih, ki se peča s poljedelstvom. Ako bi volila mesta in trgi skupno s kmetskimi občinami poslanca, bi le ta nikdar ne mogel dobro zastopati svojega volilnega okraja. Kajti, ako bi se potegoval za težnje in želje meščanov, obrtnikov in trgovcev, bi stem vendar nasprotoval volilcem na kmetih, ako bi pa zastopal koristi kmetskega stanu, bi se pa zameril meščanom.

Za volilno pravico tirjata Lemiš in Dobernig enoletno naselitev in sicer ne v občini, ampak v volilnem okraju. Za nas koroške Slovence je to postranske važnosti in zadostuje tudi le toliko časa, da se končajo uradne priprave za volitve, recimo 6 mesecev. Ali Nemci želijo, da se da posameznikom po starosti, dostojanstvu, družini in davku po dva glasova. Da so ravno v mestu posamezni davkoplačevalci močnejši, kakor na deželi, dostojanstveniki večinoma le v mestih in trgih, to ve od nas vsakdo in torej zmaga za Nemce še ložja. Ob enem pa bi se tudi zavarovali proti socialdemokratom, v slučaju, da volijo mesta sama zase. Torej mesta, trgi in industrijni kraji morajo proč iz naših kmetskih volilnih okrajev.

Nasprotno temu, da se Lemiš in Dobernig nista zmenila pri ministru za želje in pravice koroških Slovencev, sta pa bila tako skrbna, podati ministru tudi predloge o zastopstvu nemštva na jugu, to je na Kranjskem, Primorskem in v Trstu. To pač jasno kaže: Nemcem moč, Slovincem pa zatiranje in pogin. Nemci naj bi vladali, mi pa naj služimo njih nasilstvu. In temu smo Slovenci sami tudi mnogo krivi, kajti v svoji pohlevnosti smo svoje nasprotnike preveč razvadili, ker tako pohlevno trpimo med nami brezmejno zapovedovanje in gospodarjenje nemških, od našega denarja pitanih mogočnejšev.

Nemci poudarjajo vedno, da stojijo na višjem kulturnem razvoju in plačajo dve tretjini direktnega davka, ko nasprotno Slovani plačujemo le eno tretjino in zaradi tega jim pripada tudi pri splošni volilni pravici več mandatov. Kar se tiče kulture Nemcev, se pač oni ne smejo preveč ponašati. In zakaj so v tem oziru bolj napredovali, kakor Slovani? Slovani so obdelovali polje, pečali se z živinorejo, delali tlako in se vojskovali proti ljutemu Turčinu, med tem ko so Nemci pod ščitom hrabrih Slovencev in sploh Slovanov pasli lenobo in imeli čas, se kulturno razvijati. V zadnjih časih pa je bila in je še temu kriva naša ponižnost in naša prostovoljna sužnost. Bili smo nezavedni v svojem narodnem prepričanju in služili in še služimo nemški prevladi. Srca množine Slovencev so okužena po nemškutarski vzgoji in zaradi tega je Slovenec preponižen in premehak proti svojemu nasprotniku in se ne zaveda svojih narodnih pravic in dolžnosti. Vladajoči Nemci pa nikdar niso slišali in tudi zdaj nočejo slišati naših zahtev in mi se kulturno ne moremo tako razvijati kakor oni in drugi narodi.

Kar zadene davek, je mogoče, da plačajo Nemci več direktnega davka, kakor Slovenci in sploh Slovani. Ako vzamemo Koroško, je pri nas vendar samo ob sebi umevno, da se na kmetih ne plačuje toliko davka, kakor v mestih, kjer biva množina Nemcev in nemškutarjev, ki imajo velike tovarne, obrtnije, prodajalne in hiše, ki so visoko obdačene. Kmet se trudi s plugom, nima tako mastnega zaslužka, torej tudi ne more plačati v primeri toliko davka. Ali Nemci kažejo zopet le njim ugodno stran davka, drugo pa zakrijejo. Mi imamo še takoimenovani indirektni ali posredni davek in tega plačuje vse prebivalstvo v Avstriji in ta znaša mnogo več, kakor direktni davek. Vsakdo, ki je meso, rabi sladkor, pije vino, pivo ali žganje, se vozi po železnici itd., plača indirektni ali posredni davek. In ako računimo, da je Slovanov v Avstriji dvakrat toliko, kakor Nemcev, se mora vendar priznati, da plačujemo skupnega davka najmanj toliko, kakor pa Nemci.

In če Nemci že res plačujejo več direktnega davka, je tudi tukaj slovenski denar zraven. Pogledjmo Koroško. Kaj bi počela pri nas večina obrtnikov in trgovcev v obmejnih mestih in trgih, kakor na primer Celovec, Beljak, Velikovec, Pli-

Podlistek.

Andrej Šustar, p. d. Drabosnjak,

kmet in posestnik

in njegov „A-Be-Ge.“

(Priobčil J. Maierhofer.)

Začetek. (Splošni nauki.)

Zaupanje vsaki naj stavi v Boga;
Brez Boga ni dnarjev al pa blaga.
Na samega Boga veruj mi ti,
Sicer prave vere pri tebi ni.

Za čest in Boga bodi v skrbi vse dni,
In dobro ti bo, kakor vera uči.
Če ne boš marov za svojo čest,
Prideš v špote in drugim v pest.

Malo govori, le raji posluši,
Dobro bo tebi, še boljši pa duši.
Pri molčanju, se ne bo ti zareklo,
Drži svoj jezik, in ne bo te peklo.

Delaj rad. Za Božji žegen prosi,
S potrpljenjem svoje križe nosi.
Nobenemu ne stori krivice,
Zmirom v česti je mož pravice.

Pridno poslušaj evangelej,
Sosedu pa v greh ne zapelej.
Ne jemlji neveste zavoljo blaga,
Veš, brumna žena je le od Boga.

Spoštuj gospodo zavoljo pravice,
Dušne pastirje zavoljo dušice.
Kdor ne hodi prav po postavi,
Samemu se Bogu zoperstavi.

In resnica je to! Bodi moder
Sicer boš prišel v pekel noter.

In bodi revnim dober oče,
Naj te že prosí, kar on hoče.

Jej in pij pa zmirom z maso,
Da li bi imel bogato kaso.
Kdor požrešno je in pijé,
Zmirom pred časom tak umrjé.

Ne verjemi ti vsakemu vse,
Tudi na laž pridušujejo se.
To mi verjemi ti ali hoči:
Vsak misli na se po dni in po noči.

Glej, da ne boš jezen na vsako reč,
Odpusti vsem, predno greš leč.
Zakaj marsikter in marsiktira
Zategadelj prav težko umira.

Jezo pa imej le na hudobijo,
Kjer le moreš, čez prag pobij jo.
A kriva jeza tako oslepi,
Da v grdih grehlih brez skrbi se spi.

Naj se le kregajo s tabo ljudi
Počasi povej, kaj se tebi godi.
Če imaš škodo na časti al dnarji,
Trpi voljno in mir si obvarji.

Če boš od koga zatožen ti,
In ne vé se, kje pravica sedi,
Čaj! Sodnik vpraša te, kako in kaj,
Tedaj ti pravi odgovor daj.

Ofart pa pahní daleč od sebe,
Ne prinese nič časti tebe.
Povem ti, kaj ofart le prinese;
Bogate ljudi naredi ubosé.

Glej da Bogu in revnem dopadov,
In ne imel na sebi kak tadov,
Ker komaj ga zve kateri, katira,
Ga nese hitro naprej in osira.

Zjutraj se sveti Trojici izroči,
Ji hišo in blago priporoči.
Brumen ostani, se greha varuj,
V grehah sreče ne pričakuj.

In čest, katero sam rad imaš,
Glej, da jo tudi drugemu naš.
Zakaj tudi tebe v srce boli,
Če ti jo trgajo drugi ljudi.

Boj se greha kakor giftne kače,
Veš da sovrag okol tebe skače.
Glej, da se dobrem ne boš naveličal,
To veš, da sovražnik ne bo te zveličal.

Kserkses ni v Gospoda zaupov,
Zato ga sovražnik je natrupov.
Kdor Boga za ljubo ima,
Temu večno življenje da.

Že v mladosti k Bogu podaj se ti,
Da te satan k sebi ne dobi.
Vsaki to plačilo bo imel
Kako na svetu je tu živel.

Kinčaj dušo z dobrimi deli,
Ne zabi jo na praznik, k nedeli.
Čas tvoje smrti bo kmalu pritekel:
Da satan ne bo tvoje duše pekel. —

Koroške pravljice in povesti.

(Zbira dr. Jan. Arnejo.)

II. Iz Roža.

5. Kača pod Pečjo.

Travnikom in pašam, ki leže ob tistem potu, ki pelje iz Kose za Divjačem proti Malinicam, pravimo „pod Pečjo“. Divjač je namreč tam precej visok in strm in ravno nad temi pašniki stoji velika strma „peč“, to je: skala.

Pod to skalo, malo nad potom, se vidi ali se je vsaj videla nekdanja jama, ki je menda precej globoka. V tej jami pa je prebivala velika, velika bela kača. Temu prav za prav še ni tako

berk, Spodnji Dravograd itd., ko bi ne imeli slovenskih odjemalcev in slovenskega denarja in nazadnje še slovenskih pomočnikov in delavcev? Ne samo, da bi ne mogli plačati davka, večina bi morala zapreti svoje prodajalne. In ravno v teh krajih se plačuje največ davka. In trgovci, obrtniki in mnogo hišnih posestnikov ni Nemcev, ampak so rojeni Slovenci, torej le poturice. Torej to, če se natanko vzame, ni nemški davek, ampak od Slovencev skup zložen in po rojenih Slovenceh-nemškutarjih plačan direkten in indirekten davek.

Zdaj pa je vprašanje, kdaj in kakšno volilno reformo dobimo. Kdaj? Tako hitro ne in politični barometer kaže, kakor bi sedanjemu parlamentu ne bilo usojeno, osrečiti nas z novim volilnim redom. Poglejmo si stvar samo površno. Mi obmejni Slovenci, to je Koroška, Štajarska in Primorsko, ne smemo odnehati od splošne, enake in tajne volilne pravice, ne smemo pripustiti, da se združijo v volilne okraje mesta s kmetijskimi občinami in da se pri tem varujejo narodne manjšine.

Nemci na jugu tirjajo, da volijo mesta z deželo skupno in da naj imajo posamezni volilci po davku in dostojanstvu po dva glasova.

Nemci na Češkem tirjajo, da se ločijo mesta od dežele, torej podobno naši tirjatvi.

Čehi zopet, da volijo mesta in dežela ločeno in ne s pomnoženimi glasovi (pluralni zistem), ampak enotno, in

Poljaki tirjajo za Galicijo indirektno volilno pravico, to je, da se voli po volilnih možeh in da se izključijo od volilne pravice analfabeti, to so tisti, ki ne znajo brati in pisati. Nazadnje pride še čas bivanja v občini ali volilnem okraju, ki se tirja tudi jako različno. Slovani tirjajo, da morajo biti zastopani po številu prebivalstva, Nemci zopet tirjajo, da morajo biti v primeri njih kulture in davka zastopani v večini nasproti Slovanom. Socijalni demokrati tirjajo splošno, enako in tajno volilno pravico brez vseh prednosti ali privilegijev in se ne bodo brigali za narodne manjšine. So tudi zato, da dobijo mesta in trgi v primeri prebivalstva več poslancev, ker prebivalstvo v mestih hitro raste, kar na deželi ni. In socijalni demokrati imajo ravno le v mestih največ upanja, si priboriti precejšnje število svojih zastopnikov.

To je torej mešanica volilne reforme, katere se ne da zlahka sčistiti in skuhati. Iz vseh teh vzrokov ni pričakovati hitre rešitve nove volilne reforme. Ako se napravi dogovor, potem Slovenci in sploh Slovani ne dobimo tistega števila poslancev v državni zbor, katero nam gre in Nemci bodo imeli v parlamentu tudi zanaprej večino.

Če se novi volilni red vsled trmoglavosti različnih narodov in strank ne spravi pod streho, to se pravi, da ne postane postava, potem ostane, ako se hoče ustreči množini prebivalstva, le še en pot odprt, namreč ta, da vlada novi volilni red ljudstvu ali narodom vsili. Kakšen bo tak volilni red in kake pravice Slovanov in kaj bode potem prišlo, na to nam ni treba biti radovednim.

dolgo. Stari ljudje še pomnijo, da so jim to njih dedje in starejši pravili, kakor da bi se bilo še kar kratko pred tistim časom zgodilo.

Že tedaj so namreč otroci iz Ščedma, iz Raven in iz Kose gonili pridno past živino v gozd na Divjač, pa tudi na blato in pašnike „pod Pečjo“. Bali so se pa zelo tiste velike kače, o kateri so vedeli, da biva pod skalo, in ogibali so se z živino one jame najbolj ko so mogli. Imeli so pa tudi dosti vzroka.

Če je prišla namreč kaka žival preblizu oni jami, je kar nakrat šinila kača ven in je zgrabila ovco ali kozo, včasih celo kako tele in je zginila z njim v jamo. Ljudje pa so našli pred jamo pozneje kosti, drugzega pa nič več.

In tako se je godilo leta in leta. Ljudje so bili že tega navajeni in so tiho trpeli škodo; saj tudi živina tedaj še ni bila toliko vredna, kolikor danes. Naposled je pa vendar le tudi našim potrpežljivim ljudem postalo to, kar je kača uganjala, preveč.

Pri Žvercu v Rosi so imeli namreč kako desetletno dekle. Ne vem več ali je bila prava njih hčer ali je bila samo služebna dekle, pastirica, — Mina, rajtam, jej je bilo ime. Ta dekla je gnala tudi večkrat živino „pod Peč“. Nekega dne pa pride na večer živina sama domov, brez dekleta. Šli so jo iskat, pa je niso našli. Drugi dan pa spet gredo iskat in se niso vlegli prej, da so vse kraje tam „pod Pečjo“ preiskali. Prišli so nazadnje tudi pod skalo pred jamo, kjer je prebivala kača. Tam so našli jankico in nekaj otroških koščic čisto oglodanih. Sedaj so vedeli,

Ostane pa nam še en slučaj, namreč ta, da se razpusti vsled neuspeha današnji državni zbor. V tem slučaju bomo volili še po starem volilnem redu in novi zastopniki ljudstva v državnem zboru bodo imeli nalogo, skovati splošno in enako volilno pravico. J. H.

Črtice iz šolske debate zadnjega deželno-zborskega zasedanja.

(Dalje.)

Da si je pridobil gosp. Wieser pohvalo od svojih nemško-nacionalnih pristašev, je umevno; gotovo pa je le-tem najbolj dopadlo, da je izlil v svoji sveti jezi žolč čez duhovnike-veroučitelje. Vprašal je šolsko oblast, je li mogoče ustreči želji šolo vzdržujočega ljudstva ter prisiliti veroučitelje k pokorščini napram odlokom šolske oblasti? — Čujmo odgovor c. kr. deželnega šolskega sveta. „Hočem se izogniti,“ je rekel, „veliko o tem govoriti (namreč o učenem jeziku krščanskega nauka) in bodem navedel samo nekatera dejstva. Na Koroškem so 3 šole s slovenskim učnim jezikom, namreč v Št. Jakobu, na Jezerskem in v Selah. Na teh se vrši ves pouk v slovenskem jeziku. Potem imamo 83 utrakvističnih šol; na teh se poučuje s prva v prvem šolskem letu skoraj izključno slovenski pouk. Ob enem pa dobi v 3. šolskem letu slovenščina pravico, da se poučuje po 3 ure na teden.“ — Kako ste milostljivi g. Palla! V prvem šolskem letu še pripustite poučevati slovenski — slovenske otroke. Povejte nam, kako pa bi naj sicer učitelj učil drugače, nego da porabi to, kar otrok prinese s seboj, namreč svoj materni — slovenski jezik. Kakšno slavo bi si kot pedagog pridobili, ko bi rekli, zapustivši staro pedagogično načelo: porabi to, kar otrok prinese s seboj, zidaj dalje in širi na podlagi tega obzorje učenca — učitelj! Pusti slovenščino, ki nam tako preseđa, in poučuj, recimo — v kitajskem jeziku! Pravite, da se poučuje v 1. letu skoraj izključno v slovenskem jeziku, mi pa spopolnimo vaš „skoraj“ in pravimo: „skoraj izključno — nič“: le pogledjte uspehe, kar se tiče maternega jezika slovenskih otrok. Še brati se ne naučijo, o pisanju pa nčemo govoriti. Iz zanesljivega vira vemo, da se začnejo otroci čez 14 dni ponemčevati ter se jim ubija nemščina v glavo, naj gre kakor hoče. — Tako si nam ti c. kr. šolska oblast pravična!

Po besedah Palla-tovih je od 3. šolskega leta naprej pouk popolnoma nemški; da se pa on pokaže vsaj nekoliko prijaznega (?) Slovincem, ker pač znabiti vsaj nekoliko čuti, da je kot c. k. uradnik tudi za nje, se zavije v tisti luknjasti plašč, ki je sešit iz preležane robe slovenskega pouka po 3 ure na teden. Naznanite nam tiste šole, na katerih se ta pouk izvršuje!

Ker se torej po teh besedah naša mladina tako ponemčuje, da je pouk od 3. šolskega leta naprej popolnoma nemški, — „bi človek mislil“, tako nadaljuje g. Palla svoj govor, „da katehetje poskušajo poučevati krščanski nauk vsaj na višji stopnji v nemškem jeziku. A ne, tega ne dobiš;

marveč dejstvo je, da se uči na 8 utrakvističnih šolah krščanski nauk v obeh dveh jezikih in na 75 šolah samo v slovenskem jeziku.“ „Čujte, čujte!“ S tem klicom so dali nemškonacionalni poslanci, katerih veliko, kjer le mogoče, kliče „Proč od Rima“, duška svoji nemški jezi proti Slovincem in njihovim voditeljem-duhovnikom. — „Dalje imamo 28 šol, ki so priznane kot nemške, a imajo v prvem šolskem letu dolžnost učiti zraven tudi slovenščino. Pri teh bi si mislil, da se veronauk že od drugega šolskega leta naprej poučuje s pomočjo nemškega jezika. A tudi to se ne zgodi, temveč velja od teh 28 šol sledeče: na štirih se uči krščanski nauk v nemščini, na desetih v slovenskem in na štirinajstih v obeh dveh jezikih. Deželni šolski svet pozna te razmere, a on noče poseči v to sršenovo gnezdo. Za sedaj se zadovoljuje s tem, obravnavati s knezoškofijskim ordinarijatom v nadi, da pridobi tam naklonjeno voljo. Potem se bode znabiti to vprašanje samo brez večje pozornosti rešilo. O tem pa, da se more katehet formalno prisiliti učiti krščanski nauk v nemškem jeziku in sicer že od tretjega šolskega leta naprej na vseh utrakvističnih šolah in na 28 nemških šolah od drugega leta naprej, — o tem ne dvomi deželni šolski svet in tudi ne kdo drugi, ki postavijo pozna.“

G. Palla! vzamite si patent, da ste vi edini, ki postavijo poznate! Dovolite nam pa poprej, da si poleg vašega patenta prisvojimo vsaj nekoliko spretnosti v poznanju postave. Državna šolska postava pravi: ljudski šoli je naloga, vzgajati otroke, da bodo pravni in pobožni. Kar se tiče sodelovanja v svrhu spolnitve te naloge od strani veroučiteljev, so si ti popolnoma v svesti, da storijo svojo dolžnost, čeravno se zgodi to s pomočjo slovenskega jezika. Kako dosežejo svoj cilj v krščanskem nauku, se mora pač njim samim prepustiti.

Namen krščanskega nauka je gotovo bolj vzvišen kot isti drugih predmetov. Kateheti se morajo truditi, da naučijo otroke tudi moliti; gledati morajo dalje na to, da se v molitvi vadijo, in to se doseže v skupnosti. Krščanski starši! do vas se obrnemo z vprašanjem, boste li zadovoljni, če bodo vaši otroci prišli iz šole in ne bodo znali moliti v svojem ljubem slovenskem maternem jeziku? Palla in vsi njegovi pristaši nam ne bodo prepovedali, moliti in hvaliti Boga v tistem jeziku, ki ga nas je učila naša mati, naj ustanovijo svojih utrakvističnih šol kolikor hočejo: „Hvalite Boga vsi narodi“, pravi sv. pismo, ne določevaje v katerem jeziku.

Tukaj imate tedaj vaše utrakvistične šole. Ne samo odtujiti vas hočejo vašemu slovenskemu narodu, temveč s tem, da bi se tudi krščanski nauk na njih učil v nemškem jeziku, katerega otroci ne umejo, hočejo te šole vzeti otrokom tudi najdražji biser — sv. vero. Tako torej hoče prostozidarstvo, ki je nam vsililo in še vsiljuje take ponemčevalnice, doseči svoj namen, na katerega smo vedno opominjali. Nam niste hoteli verjeti tega, verjamite vsaj možu kot vladnemu šolskemu zastopniku! In naša slavna c. k. vlada, ki bi imela biti tudi nam Slovincem pravična, pravična nam kot katoličanom, k vsemu

kam je dekle zginilo: Kača jo je zasačila in jo požrla.

Ljudje so se na kačo seveda sedaj hudo razjezili. Premišljevali so, kako bi jo ukončali. Ugibali so in ugibali, pa noben se ni upal tega lotiti, enega je bolj strah bilo pred njo nego drugega.

Tako bi bila stvar ostala pri starem, če bi se ne bil znašel neki farški (Fara = Rožek) lovec. Temu je rožeški grof dal dovoljenje, da sme to delo sprejeti. In ponudil se je kmetom. Ti so mu dali lepo pitanega jarca. Tega je privezal trdo pred jamo k neki smrečici, da bi ne mogel pred kačo uteči. Sam je pa zlezal z nabasano puško gori na Peč in je prežal, kdaj se bo prikazala kača, da bi jo ustrelil.

Drugače namreč kače ni bilo nikdar videti nego tedaj, kedar je planila iz jame po kako žival. Misli je lovec, da bode takoj prilezla ven, ko bo začutila mastnega jarca v bližini. No, pa se je zmotil. Čakati je moral od zgodnjega jutra skoraj do mraka na njo. Gotovo je slutila nevarnost. Ko pa je solnce že zahajalo, ugleda pod seboj veliko belo kačo, ki se je počasi in oprezno ter previdno primotala proti ovci, ki se je tresla od strahu. Bila je kača čisto bela, na glavi je pa imela zlato kronico.

Ko plane kača na jarca, počil je strel in obležala je mrtva. Ljudje pa so jo hodili radovedni gledat in se še skoraj do nje niso upali, dasi je bila že mrtva. Še ni dolgo od tega, kar so živeli ljudje, ki so jo videli. Dedejev dedej so to pravili, da so jo videli.

Zlato kronico je pa menda shranil tisti lovec iz Fare in je postal bogat mož.

6. Žalik žene.

Žalik žene ali bele žene bile so jako lepe. In ostale so vedno mlade in lepe. Ni čuda, da se je neki mladenič iz Roža v eno, ki je hodila ljudem pomagat na polje, pošteno zaljubil. Mladi kmet je pa res bil sam tudi zal in lep, in kakor je to že potem pri mladih ljudeh: vzela je tudi „bela žena“ mladega človeka zelo za ljubo. In ko jo je vprašal, ali bi hotela biti njegova žena, mu je rada pritrdila.

In napravila sta svatbo, ali „gohcejt“, kakor pravimo mi Rožani. Tistega pa ne vem več povedati, ali se je „žalik žena“ dala krstiti in krščansko v cerkvi poročiti. Bile so namreč te žene, kakor povedo naši ljudje, vse še „gajdovske“ (poganske) vere.

No, bodi to tako ali tako, napravila sta ženitnino in bilo je menda ljudi veliko od blizu in od daleč. In vsi so bili prav veseli in so se prijetno imeli. Zjutraj pa po svatbi niso našli neveste nikjer. Zginila je kakor kafa, nikdo je ni videl več. Ženin pa je ležal mrtev v postelji. In ljudje pravijo, da ga je „bela žena“ umorila s šegetanjem. Šegetal ga je tako dolgo, da je moral od smehu umreti, potem je pa ušla. In od tistega časa ni več videti „žalik žen“.

Če je to res, tega ne vem. Tisti ljudje, ki so bili sami „v svatih“, bodo to že bolj vedeli nego jaz.

temu molči in s tem svojim molčanjem kaže očitno, da je nam nasprotna. Ona si misli: Slovenca poznam. Mehak je, dober, rad plačuje mi potrebne davke, daje mi svoje sinove, ki me varujejo v kljub temu, dasiravno mu jaz ne dam, kar mu gre po božji in človeški postavi. Vzdrmite se ter zahtevajte neprestano od vlade pravico slovenskemu jeziku v uradu, posebno pa v šoli. Zavrnite odločno zahtevo šolske oblasti, da bi se učili vaši otroci krščanskega nauka v njim tujem jeziku. Kakor se doma moli, kakor se oznanjuje v cerkvi božja beseda, tako naj se krščanski nauk vsa šolska leta v šoli poučuje! Bati se je seveda pri sedanjih razmerah, da bi se cerkvena oblast, na katero se g. Palla sklicuje in od katere pričakuje podpore pri pomenučevanju potom krščanskega nauka, ne šla visoki c. k. vladi na roke ter silila katehete k takemu koraku. Upajmo, da se nikdar ne bode uresničila želja g. Palla-ta in s tem tudi ne želja c. k. vlade, „pridobiti si pri knezoškofjskem ordinarijatu naklonjene volje“.

Koroške novice.

Narodna čitalnica v Celovcu priredi v sredo dne 14. svečana svojo **veliko predpustno veselico**, ki se vrši v istih prostorih kakor lani. Preskrbljeno bo za najraznovrstnejšo zabavo: petje, šaljiva pošta, lepotno tekmovanje, bitka s konfeti in koncert vojaške godbe c. in kr. 17. pešpolka. Ista godba bo tudi igrala k plesu. Danes sporočimo samo toliko. Natančnejše bomo objavili vse v prihodnjih številkah.

Odpovedal se je službi. G. župnik Matija Kandolf, ki je bil imenovan za kateheta na velikovških šolah, se je odpovedal tej službi. Izpoznal je najbrž, da bi kot Nemec, ki ne razume slovenski, ne mogel uspešno delovati, in zato je odstopil. Tako je prav!

Umrli je mati g. Josipa Dobrovca, kanonika v Velikovecu. Pogreb umrle se je vršil večeraj v Nazarji na Štajarskem. Večni mir pokojni in naše odkritosrečno sožalje vrli rodbini Dobrovčevi!

Spominjajte se šentjakobske šole!

Za narodno šolo v Št. Jakobu v Rožu so darovali: Dr. K. Janežič na Voloskem 3 krone, Urah Lukež v Št. Vidu podjun. 3; Matija Wutti, kmet na Ločilu, 10; Traven Jurij, župnik na Obirskem, 20; Greiner Šimen, župnik v Št. Jakobu ob cesti, 20; Kaplan A., župnik v Medgorjah 20; Posojilnica v Makolah 30; Serajnik Val., načelnik šol. sv. v Št. Janžu, 6; Muhl Fr., župnik na Žihpoljah, 5; Neimenovan v Št. Jakobu 10; Fišer Andrej, župnik v Ribnici, 3; Dr. Janko Brejc, odvetnik v Celovcu, 100; Ob godovanju v Logivsi zbrano 25:05; M. Riepl, župnik v Št. Juriju, 10; Posojilnica v Bovcu 20; Mladi Slovenci v Celovcu 31:80; Tomaž Lapuš v Podsinvjavi 6; Jože Hribar, veroučitelj v Beljaku, 10 kron. Skupaj 331 kron 85 vin. Najprisrčnejša hvala vsem darovalcem! Matej Ražun, župnik.

7. Žolnir.

Žolnir je neki velik in premožen kmet v Puhmu ali Podhumu, kakor se danes piše.* Pri Žolnirju, tako vedo ljudje povedati, so postali v francoskih časih tako bogati.

Ko so se namreč Francozi začeli umikati pred našo vojsko in so neki oddelek gnali Avstrijci iz Rožeka** čez Goro in Gorice in Puhem, polomil se je pod Pezdevom v Brezji nek voz, na katerem je bila kuhinjska oprava za častniško kuhinjo. Francozi niso imeli časa se z vozom ukvarjati, spregli so konje in popihali so jo skoz Kafrejt in čez Jeberje proti Ločam. Obilno so žvižgale za njimi avstrijske krogelje. Pri tem je

* Prav za prav je beseda „Puhem“ nastala ne iz „Podhum“, ampak iz nemške besede „Buchheim“, ki je prestava slovenskega imena „Gabrje“, ki je tudi še v navadi pri ljudeh.

** Bilo je to leta 1813. Francozi so pribežali iz Želprach in so zažgali za seboj most, ki vodi iz Fare (Rožeka) čez Dravo v Semislaviče. Utrdili so se v vasi Rožeku in so streljali na naše tja na želpriški klanec, naši so pa streljali sem na Faro. Še dandanes se vidijo topovske krogelje iz tega časa zazidane pri vratih pri Kocjanu v Fari in pri Drzovcu ali Movžežu v Semislavičah. Tedaj je pogorela Fara s cerkvijo vred, ki se je sezidala šele zopet leta 1819. To pove latinski napis na levo pred oltarjem. — Naposled so naši napravili nov most in so pognali Francoze proti Humu. Ti so zbežali proti Malinicam, kjer so se sestali z onimi Francozi, ki so je prignali naši od Bistrice sem gori po Rožu. Francozi so se umikali potem mimo Loč in blaškega jezera proti Kanalu in Laškem. Zadnjokrat so se ustavili Francozi našim pri Grpičah in Št. Lenartu. Naši so se junaško držali in Francozi so morali tudi tu ubežati. Še sedaj povejo Brnčani, kako je neki Podravec (spodnji Rožan) prišel ves razgret na Brnco in je pravil: „To smo se „sakeli!“ („Saketi“ pomeni „sekati“).

Podgorje. Čudom sem se čudil, ko sem slučajno zvedel o poročilu o našem požaru, katero je prinesla „Bauernzeitung“. Ta lažniv in nesramen napad na sosedno prijateljsko požarno brambo me je prisilil, da odgovorim sledeče lažnivemu dopisniku „Bauernzeitung“. Požar se je začel ob 2. uri popoldne, tedaj ob času, ko so ljudje v najglobokejšem spanju. Vas Podgorje je bila zavita v meglo, tako da celo bližnji farani te župnije niso bili opozorjeni na ta požar, in so zvedeli o njem šele dan navrh. Kako bi bilo tedaj mogoče, da bi zvedeli Št. Jakobčani o njem, ki so oddaljeni $\frac{3}{4}$ ure odtod. Poslali jim pa nismo, žal, nobenega obvestila, tedaj o njem tudi niso mogli biti obveščeni. Kakor so mi pravili potem, so to zvedeli šele drugi dan. Požarna bramba iz Podrožice, ki ima isto daljavo do Podgorja, vendar tudi ni prišla na pomoč, a to lažnivi kljungec in dopisnik „Bauernzeitung“ ne pove, ker je ta požarna bramba nemčurska ustanova. Isto velja tudi o bistrški požarni brambi, katere tudi ni bilo. Ne verjamem in nikoli ne bodem verjel, da bi pisal ta članek kdo iz Podgorja, ker tako bije resnici v obraz, ampak pisati ga je moral kak zunanji dopisnik, kateremu so bile dejanske razmere popolnoma neznane, kateri je imel edini namen napasti našo sosedno požarno brambo, katerega bi mi celo mogli imenovati z imenom in ki je sam zvedel o dejanskem požaru šele dan navrh. V ostalem nam je pa tudi hvala došla od te strani odveč, ker dolžnost svojo po geslu: „Bogu k slavi, bližnjemu v pomoč“ poznamo sami in krščanske ljubezni („christliche Nächstenliebe“) se ne bomo hodili učiti k takim nesramnim dopisnikom „Bauernzeitung“. Toliko v pojasnilo tistim, katerim je res za resnico, v imenu podgorske požarne brambe.

Načelnistvo požarne brambe Podgorje.

Dholica. V nedeljo, dne 14. t. m., je imela naša „prostovoljna požarna bramba“, ali „frajvilige fajerber“ občni zbor, ali kakor se je bralo na vabilih „Feuerwehrkränzchen“. No, mi bi proti vsemu temu nič ne imeli, ko bi se pri tem tudi ne delalo pristransko, kajti povabljeni so bili sami liberalci. In kar je najlepše pri tem, je pa to, da je bilo na vabilih tiskano: „Damen frei“. Smešno. Radovedni smo, koliko dam je neki prišlo na ta „Feuerwehrkränzchen“, da so ga počastile. A že vemo, a ne povemo danes. Radovedni smo, ali bi prišli fajerberkarji gasiti, ako bi kje gorelo pri kakem klerikaleu? Nehote mi pride na misel pesem:

Kaj, kaj, prašaj me zdaj,
raj, raj, piti mi daj . . . itd.

Nefajerberkar.

S poti. Ker rad gledam tudi svet in ljudi, mahnil sem jo dne 6. t. m. na pot in sicer proti Beljaku, in ker sem vedel, da bo imela Ciril in Metodova podružnica za Beljak in okolico občni zbor pri Avarju na Ločilu 7. t. m., sem sklenil, da se ga udeležim. In res sem šel v nedeljo k sv. maši na Brnco, kjer so me očarali cerkveni pevci. Res častitati moram župljanom oziroma župniku, gosp. Fr. Katniku, da ima tak imeniten pevski zbor, ki je nas tudi kratkočasil in razveseljeval zvečer na občnem zboru pri Avarju na

še skoraj ponesrečil nek Mešnjakov deček — Korel, ali kako mu je že bilo ime —, ki je slučajno imel modro suknjo kakor Francozi in je v istem času ravno tekel iz Gorič skoz Kafrejt proti domu. Avstrijci so pa od Klančana gori streljali za njim, ker so menili, da je to še kak zakasnel Francoz.

Med tem je pa Žolnir v Puhmu zapazil nesrečo, ki so jo imeli Francozi pod Pezdevom. Vpregel je kobilico in hitel tja ter je naložil lepe kuhinjske oprave, največ ko mogoče na svoj voz. Bila je pa to sama lepa bakrena in medena posoda. Žolnir jo je zapeljal domu in jo je pozneje za drag denar prodal. Prej se je Žolnirjevim vedno le slabo godilo, od tedaj pa so pri Žolnirju bogati ljudje, ki imajo daleč okoli največ sveta in najboljšje njive in travnike.

Čez nekaj let se je pa sin tistega Žolnirja ženil. Kot premožen kmet si je seveda tudi lahko dobil bogato nevesto. Bila sta to menda ded in „babica“ (stara mati) sedajšnjega posestnika. Bila je tedaj prav svečana in lepa poroka. Poročali so ju tedajšnji kaplan v Fari.

Po poroki pa stopi Žolnir, ki je bil znan kot precej varčen človek, za gospodom v žagrad (zakristijo), da bi plačal štolu za poroko. „Kdo pa si ti?“ vprašajo kaplan, ki še niso bili dolgo v Rožeku in še niso poznali ljudi. „Žolnir“, odreže se kmet. „Tako, žolnir; — tedaj plačas samo sedemnajst krajcarjev.“

Smehljaje se potegne Žolnir svojo debelo mošnjo iz žepa, našteje tistih sedemnajst starih krajcarjev na mizo in odide. Kaplan pa se niso mogli načuditi, kako da bi imel „žolnir“ toliko

Ločilu. Natančnejše poročilo ste dobili gotovo od druge strani. Da, rečem lahko, bilo je krasno in veselo. Mnogo pametnega in koristnega smo slišali. Pa tudi tamburašev iz Podravelj ne smemo pozabiti, ki so vrlo nastopali. Samo žal, da je bila taka slaba pot, kar je bilo vzrok, da sem jo tudi jaz moral potegniti z vlakom domov. Kam, danes ne povem. Radovednež.

Timenica. Dne 18. t. m. je pogorel Bricejev skedenj v Vinivasi. Začelo je goreti ob 10. uri zvečer, ko so ravno ljudje mirno pospali. Zgorela je vsa krma, mlatilnica, rezalnica in mnogo drugega orodja. Kako je ogenj nastal, se ne ve.

Radiše. Poročil se je v ponedeljek, dne 22. prosinca tega leta, g. Šimen Brulih, p. d. Foltan v Lipici. Nevesta je Elizabeta Rutnik, p. d. Rožmanova v Radišu. Bog blagoslovi ženina in nevesto in daj jima doživeti mnogo srečnih in veselih let v svetem zakonu!

Radiški mladenič.

Tinje. V zadnji številki „Mira“ graja dopisnik z Dholice okrajni šolski svet celovski, kako da zavlačuje proteste in odlašajo z odgovorom. Deželni šolski svet ni nič boljši v tem oziru. Dne 11. novembra lanskega leta se je vložil protest na deželni šolski svet proti vpeljavi nemške začetnice na tinjski šoli, podpisan od 88 posestnikov in staršev. Še do danes se deželnemu šolskemu svetu ni zdelo vredno odgovoriti. Kdo pa je ta, ki je protest podpisal? Ali niso to davkoplačevalci, ki morajo vzdrževati šolo, pa jih deželni šolski svet tako prezira? Toda nič ne de. Mi vemo, do kdaj da mora odgovoriti deželni šolski svet na protest. Če ne bo odgovoril do tistega časa, potem gre pritožba na višjo instanco, in potem jo zna dobiti deželni šolski svet sam pod nos.

Velikovec. (Pojasnilo.) Za zadnje volitve v cenilno komisijo za osebno dohodarino smo zvedeli šele v zadnjem času. Zato ni bilo mogoče skupno posvetovanje. In tako je prišlo do tega, da so se v raznih krajih postavili razni kandidati, kar je bilo tudi krivo, da nismo dosegli zaželenega smotra.

Velikovec. (Predpustno veselico) z zanimivim sporedom bomo priredili tudi letos dne 18. februarja v „Narodnem domu“. Začetek ob 4. uri popoldne. Natančnejši spored objavimo pozneje. Že sedaj vabimo Slovenke in Slovence, da se udeležijo v obilnem številu, zlasti, ker je čisti dobiček namenjen v dobrodelne namene. Priredila se bo tudi tombola. V ta namen darovani dobutki in darovi naj se blagovolijo pošiljati g. Jožefu Dobrovcu, kanoniku v Velikovecu.

Št. Jurij na Vinogradih. Ljudje pravijo, da smo v Št. Juriju l. 1905 slabo gospodarili. Rojenih je bilo namreč pri nas 25 in umrlo jih je tudi 25. Kdor ne napreduje, nazaduje, pravi pregovor. Boljše se je godilo v Šmarjeti, kjer so imeli lani čez 50 krstov in le 11 mrličev. Morda pa se letos zasucejo kolendri, da bomo napredovali mi, nazadovali pa v Šmarjeti. V naših „Vinogradih“ trebimo, pa ne trsja, temveč staro drevje, ki je trhlo in perele in mlademu na potu. Vigredi nameravamo nasaditi lepo število drevesc jabolčnih in hruškovih. Ko enkrat dorastejo,

denarja v mošnji in še bolj so se čudili, ko so videli, kako je zadovoljno smehljaje se vsipal otrokom pred cerkvijo krajcarje in celo par „drajarjev“ in „grošev“.

„Žolnir“ pri nas v Rožu namreč pomeni vojaka in vojaki so imeli tedaj neko posebno nizko štolu. Kaplan pa, ki „Žolnirja“ niso poznali, so mislili, da je „Žolnir“ res „žolnir“ in so bogatemu kmetu zaračunali samo vojaško štolu.

Božič pri Švedih. V severnih krajih švedskega kraljestva je pri kmetih že od nekdaj navada, da vsak kmet ohrani nekaj neomlatenih snopov vsake vrste do Božiča. O Božiču nataknejo kmetje po preklah neomlatene snope okoli poslopja, in tega ne opusti noben kmet. Tiči v tem času težko dobe živeža ter trpe lakoto; zato hitro prifrče izbirat zrnje iz snopja ter se poživje. Če kdo praša prebivalce teh krajev, zakaj prepuščajo tičem cele snope, odgovore: „Vse se veseli v tem času, ko je bil rojen Odrešenik celega sveta. Spodobí se, da so tudi ptice vesele in Boga časte, da se poživje in veselo obhajajo božične praznike.“

Slovenci, zahtevajte povsod ter rabite samo vžigalice in svinčnike družbe sv. Cirila in Metoda!

V Celovcu dobijo se vžigalice in svinčniki „družbe sv. Cirila in Metoda“ v trafiki gospé Izop, kosarske ulice številka 7.

dobi naš gospod v svojih vinogradih več jabolčnega, kakor pa vinskega mošta. Da bi le!

Globoasnica. Na občenem zboru naše Ciril in Metodove podružnice dne 7. t. m. se je nabralo 18 kron, katere smo izročili šentrupertske narodni šoli. Hvala vsem darovalcem!

Brdo na Zili. (Südmarka na rajži.) Pred tremi leti se je ustanovila pri nas podružnica „südmärke“ kot neko protitežje našemu slovenskemu izobraževalnemu društvu, katero prav dobro napreduje. Vsak pošteno narodno misleč in prepričan slovenski rodoljub sicer s studom izgovarja ime „südmärke“, a mi smo rojstvo tega „politično nezakonskega otroka“ z mirno krvjo vzeli na znanje; vsaj je prišlo po njem k potrebnim ločitvi duhov. Spoznali smo botre nemščurstva! Krst tega otroka (südmarkine podružnice) obhajal se je prav po nemško-narodnem obredu. Pomp... srčno veselje... mogočno govorjenje... godba... ples... Heil! Drugo leto začelo je dete hoditi... a šepalo je. Ti preklicani Slovenci, to so trmaste, svojeglavne buče! To leto zlezlo je dete na oder, potipalo strune — a šepalo je vendarle in živelo tudi. Prvotni šum je ponehal in mir se je začel polegati na — vrhove. Letos, tretje leto obstanka südmarkine podružnice, napravila se je dne 11. t. m. pustna veselica, a ne na Brdu, ampak v sosednjih nemških Belah! Südmarka na rajži, Votan ti daj srečo! Kdor hoče Nemec biti, naj gre s teboj! In šle so razun nemško-narodne gospode tudi vse slovenske šalobarde na veselico, ker na dotičnem vabilu razločno stoji tiskano: „Kostüme erwünscht“. Slovenske Zilanke — v narodni noši in „südmarka“! Divjaki bi se sramovali. Slovenski Zilani in „südmarka“! ali imate namesto krvi, tisto „žlajmasto“ snov v vaših žilah, kateri pravimo mi „smrkelj“? Ko bi imeli zdravo kri, imeli bi tudi zdravo pamet, in ko bi imeli zdravo pamet, bi tudi — ljubili svoj narod. Tako pa plačujete kot prosti v besedah, najnevarnejšemu našemu nasprotniku prostovoljno desetino. „Südmarka! Poznate namen tega društva? Gotovo ne! Ko bi ga poznali, ne mogli bi biti njega udi kot rojeni Slovenci. Rdečica sramote oblila bi vam lice pri spominu, da pomagate zaničevati, zasmehovati in gospodarsko pokončevati oni rod, iz katerega ste! Vaš rod! Zaslepljenci, odprite oči! Ne bodite kopito, na katero se delajo nemško-narodni črevlji! Ni treba sovražiti Nemcev; a pomagati jim, da prej ko mogoče zatro vas, to je narodni „idiotizem“. Take sramote si noben narod ne dela sam, le: „Med nami so salami“. Kako se je zadnja veselica „südmarkine podružnice“ za Brdo v nemških Belah obnesla, ne vem še; gotovo se bodo hvalili z obiskom; naj se in tudi verjetno je, ker, kakor se pripoveduje, stojijo zapisane črno na belem na neki hiši na Brdu sledeče besede: „Wohnung der Südmarklumpen“. Ljudstvo naše je začelo — misliti.

Jesenice. Dne 16. januarja t. l. umrl je tukaj tovarniški mojster Primož Partl, doma iz Bistrice v Rožni dolini. Bil je vzoren družinski oče in navdušen Slovenec. Radi njegovega kremenitonarodnega značaja ga je spoštovalo vse, kar je najbolj pričal veličastni pogreb, katerega se je udeležilo okoli 700 ljudi. Bodi mu lahka zemlja slovenska, katero je tako goreče ljubil.

Jesenice. Velikanski požar je dne 21. t. m. uničil tovarne. Črez 500 delavcev je brez dela. Škode je več milijonov kron. Več prihodnjic.

Gospodarska zadruga v Sinčivasi.

Zopet je minulo eno upravno leto naši zadrugi. Žal, da je lansko in letošnje leto daleč zaostalo v pridelovanju žita za normalnimi leti. Kmetje niti polovice navadne množine žita niso pripeljali na trg oziroma v zadrugo. Vsled tega seve tudi promet pri nas ni imel tiste velikosti, kot druga leta. Vendar je bilo delovanje popolno. Ker smo se vsled raznih razlogov zdaj že drugo leto omejili na Sinčovas, je drug vzrok manjšega delovanja. A delovati na obe strani, v Velikovcu in Sinčivasi, ni bilo mogoče. Ni pa izključeno, da se pri priložnosti tudi v Velikovcu zopet otvori zadrugi hram. Kaj pa je prvi sad žitnih skladišč? Odkar se je na Nižje-Avstrijskem zidalo precejšnje število zadrugi žitnic, ob enem jih je nastalo nekoliko na Češkem in Moravskem, se čestokrat čita v velikih borznih časnikih, da je sicer malo kupcev, a da vendar žitna cena ne pade, ker ni nujnih ponudb. To je sad skladišč. Ne more se reči, da bi bilo kedaj preveč kruha, preveč krme. Prej ali slej se vse porabi, in nekako naravno je, da pride tisti, ki žito potrebuje, vprašat, kaj stane, in da se ga ne ponuja. Polagoma a varno bližamo se temu stališču: Že zdaj navadno lahko čakamo na vprašanja in ni treba delati mnogo ponudb. Tisti,

ki potrebujejo pšenice, rži, ovsa, ajde, morajo priti ponj in morajo nekoliko dražje plačati, kakor če bi se jim blago ponujalo. Trgovci skladišča zelo čutijo. Seveda ne ravno skladišča, marveč tudi neposredno delovanje agentov ogrskih žitnih tvrdk. Dejal mi je večji trgovec nedavno, in sicer trgovec, ki je nam prijazen, da tako čutijo zadruga, da bodo morali trgovino z žitom polagoma opustiti. Trgovci imajo seve veliko večjo režijo. Pri zadrugah pa se najvažnejše delo navadno brezplačno opravlja, in zadrugi ni treba iskati toliko zaslužka, kakor ga mora dobiti trgovec.

Sicer mi nikakor ne smemo nasprotovati poštenim trgovini; le-ta je neobhodno potrebna. A v teh pridelkih, od katerih je takorekoč odvisno življenje naših kmetov, ne vemo druge poti razun zadrug, po katerih bi se dalo določevanje žitnih cen vsaj nekoliko vrniti pridelavcu. Človek mora biti prijatelj najprej sebi, in narod mora najprej misliti nase, potem pa smo lahko prijatelji vsakomur, ki je poštenjak.

Druga korist zadrug je, da naš posestnik ni več odvisen od nasprotnikov naroda in vere. S trenutkom, ko od teh ljudi ni več odvisen, uživa veliko več ugleda.

Tretja korist je, da so brez dvojbe zadruga pripomogle do nekoliko boljših cen.

Četrta korist, da kmetom v Sinški okolici dostikrat ni več treba voziti v daljno mesto, zamujati dela, trositi denarja.

Vsem željam nismo sicer mogli ustreči: Vzlasti so bili nekateri posestniki nevoljni, da nismo odpošiljali krompirja. Imeli so ga veliko in naš nasprotnik ga je precej odposlal. A težko je vsem ustreči! Letošnji krompir — ves gnije, mar je mogla zadruga jemati tolik riziko na-se, da se ji da kaka večja pošiljatev — na razpolago, ter da se pri nji izgubi ogromno denarja? Mi moramo varno delati, dokler ne pridemo do večje gospodarske moči.

Želeti bi bilo, da bi kmetje stanujoči okrog Sinčevasi vsi dovažali pridelkov v zadrugo! Kdaj bodo spoznali, da se tukaj dela za kmetijstvo, da kmetijski stan sploh. Liberalni kmetje Celovške okolice so pred par leti v Celovcu ustanovili mlekarso zadrugo. Gospodarji, ki so sicer mleko prodajali po 10 kr., dajali so ga mlekarji po 6 kr. liter! In mlekarja ga je dobivala vsak dan vendar še po 4000 litrov. Teh je bilo res občudovati, da so se društva tako trdno držali in se ga še držijo. Nam se v žitnici ne sme zameriti, če bi semtertje v cenah ne bili višji, kot drugi kupci, v obče nikdo ne bo smel reči, da se v zadrugi dobi manj, kakor drugod, ker se že zgodi, da v kaki primerno ugodni dobi — kjer kdo nekoliko časa kupuje — ljudje poskušajo, in se navadno pri teh poskušnjah ugonobe.

Žitna trgovina je izredno kočljiva reč! Kakor neki valovi se gibljejo cene in nikdo ne ve, kaj bo prihodnji mesec prinesel. In če je kje kdo poln lepih nad, ter plačuje izredne cene na neke neutemeljene sanje, mu zadruga v tem ne more slediti. Delali smo doslej vedno razumno in izognili smo se škod. Delali bomo tudi v bodoče tako naprej.

Najbolj žal nam je mnogih naših posestnikov okrog Velikovca, ki imajo v Sinčovas predalno pot, da bi svoje pridelke dovažali tja. Nekaj jih je, ki se vsekako daljave 5 km niso bali, a mnogo jih je pridobilo nemško-narodno skladišče v Velikovcu. A ne moremo zdaj tega zabraniti.

Žitni promet je bil v računskem letu sledeč:

	kv.	v vrednosti K
Ovsa je bilo v zalogi	526	7.890
došlo	927	13.110
Rži:	20	360
došlo	250	4.240
Pšenice:	10	210
došlo	197	3.690
Ajde:	—	—
došlo	185	2.683
Leče:	13	273
došlo	240	4.822
Fižol:	32	550
došlo	33	860
Detelje:	10	1.500
došlo	30	3.830
Prosa:	10	150
došlo	72	1.025
Bera:	28	420
došlo	21	337
Zmes:	29	387
(grahovica) došlo	8	107
Razno:	41	726

Zaloga je bila 1. jan. 1905 vredna 11.500 K. V tekočem letu se je na žitnem kontu plačalo 39.581 kron
leta 1904 61.700 „
leta 1903 81.500 „

leta 1902	88.600 kron
leta 1901	94.000 „
leta 1900	106.000 „
leta 1899	19.200 „

Leta 1904 se je o pomladi še delalo tudi v Velikovcu; in vrhutega je l. 1905, kakor povedano, bilo popolnoma nerodovito. Vzlasti najdražjih pridelkov: detelje, leče, fižola ni bilo, in drugega žita je bilo komaj za dom. Z ozirom na vse to se sme reči, da nismo nikakor nazadovale, da se je marveč v Sinški okolici ljudstvo z društvom že seznanilo, da rado prihaja tja in da večinoma vse, kar ima, pripelje v zadrugo. Daj Bog prihodnjič boljših letin, da bodo številke rastle, ne pa nazadovale.

Društveno gibanje.

Narodna čitalnica v Celovcu ima svoj letni občni zbor v sredo, dne 31. t. m., ob 8. uri zvečer v Cavznik vi gostilni, Lidmanskega ulice, v Celovcu. Spored: Poročilo odbora, volitev novega odbora, razno. K obilni udeležbi vabi odbor.

Celovec. Slovensko krščansko-socialno delavsko društvo za Celovec in okolico priredi dne 28. januarja t. l. ob 8. uri zvečer v gostilni pri Cavzniku (Brunnwirt, Lidmanskega ulica št. 8) letni občni zbor s sledečim dnevnim redom: 1. Pozdrav predsednika; 2. poročilo tajnika; 3. poročilo blagajnika; 4. volitev odbora; 5. razno-terosti. Vse člane in somišljenike društva vabi najvljudnejše odbor.

I. koroško tamburaško društvo »Biser-nica« v Celovcu priredi dne 2. februarja t. l. ob 8. uri zvečer v gostilni pri Cavzniku občni zbor s sledečim sporedom: 1. Pozdrav predsednika. 2. Poročilo tajnika in blagajnika. 3. Volitev odbora in 4. Slučajnosti. Po sporedu prosta zabava. K obilni udeležbi vabi vse člane in somišljenike društva odbor.

Posojilnica za župnije Škofiče, Logaves, Št. Ilj in Otok priredi svoj letni občni zbor na svečnico dne 2. februarja 1906, popoldne ob treh v gostilni pri Krištofu v Škofičah. Spored: 1. Potrditev letnega računa. 2. Razdelitev čistega dobička. 3. Izvolitev odbora. 4. Razni nasveti. K obilni udeležbi vabi vse zadrugiške odbor.

Vabilo. Hranilnica in posojilnica v Zilski Bistrici bo imela svoj letni občni zbor na svečnico dne 2. februarja 1906, ob 2. uri popoldne pri Nežmanu na Zilski Bistrici s sledečim sporedom: 1. Čitanje revizijskega poročila „Zveze“. 2. Potrditev letnega računa za l. 1905. 3. Razdelitev čistega dobička. 4. Prememba pravil. 5. Izvolitev načelnstva, računskega pregledovalca in njegovega namestnika. 6. Slučajnosti. Vse zadrugiške prijazno vabi k udeležbi odbor.

Opomba. Ako bi ob določeni uri ne bilo zastopanih deseti del vplačanih glavnih deležev, se bo po § 35. pravil eno uro pozneje brezpogojno sklepalo.

Vabilo. Podružnica sv. Cirila in Metoda za Kotmarovas in okolico priredi v nedeljo dne 4. svečana 1906 ob 1/4. uri popoldne svoj letni občni zbor pri Sivici v Vrštivasi pri Žihpoljah po sledečem sporedu: 1. Nagovor predsednika. 2. Poročilo tajnika in blagajnika. 3. Sprejem in vpisovanje udov. 4. Volitev novega odbora. 5. Razni govori in nasveti. — Po zborovanju prosta zabava s sodelovanjem slov. tamburaškega društva „Biserica“ iz Celovca in hodiških pevcev. — K obilni udeležbi vabi vse ude ter zavedne Slovence in Slovenke odbor.

Št. Jurij ob Zili. Hranilnica in posojilnica v Št. Juriju na Zili, registrovana zadruga z neomejeno zavezo, ima svoj letni občni zbor dne 28. januarja 1906, ob 3. uri popoldne, v hranilnični pisarni s sledečim sporedom: 1. Poročilo načelnstva. 2. Potrditev računa za l. 1905. 3. Volitev računskega pregledovalca in njegovega namestnika. 4. Slučajnosti. — K obilni udeležbi vabi odbor.

Javna prošnja

na c. kr. vladnega svetnika okrajnega glavarja in predsednika c. kr. okr. šolskega sveta g. Ivana Schusterja v Beljaku.

Podpisani krajni šolski svet, oziroma odborniki tistega, Vas vljudno prosijo, da blagovolite Vam podrejenim uradom predložene prošnje, vloge in rekurze rešiti, da zamorejo prositelji vsaj za leto 1905 končno storiti svoje dolžnosti in sicer:

Št. 88. z dne 3. septembra 1905, pritožba proti odredbi, da krajni šolski svet nima pravice vpogledati v zapisnike o šolskih zamudah in jih zahtevati od učitelja.

Št. 89. z dne 3. septembra 1905, pritožba proti odredbi, da se krajni šolski svet vsled slabih potov, katerih nihče noče popraviti, s svojimi

pritožbami službenim potom ne sme več obračati na c. kr. okrajni šolski svet.

Št. 90. z dne 22. avgusta 1905, vloga proti odredbi, da ima krajni šolski svet pravico uradna pisma oddajati samo na pošti v Ukvah.

Št. 103. z dne 14. septembra 1905, pritožba proti odredbi, da krajni šolski svet ne sme zneska, katerega je prejel od nemškega šulferajna po povodnji, vzeti v račun za leto 1904 in da mora o njem napraviti in voditi posebni račun.

Št. 108. z dne 6. oktobra 1905 pritožba dveh gospodarjev radi šolske kazni, ki se jima je naložila, ker nista mogla poslati otrok zaradi slabih potov v šolo.

Št. 111. z dne 14. oktobra 1905, prošnja, da bi se krajnemu šolskemu svetu naznanilo, katero stanovanje naj se da nadučitelju Kovaču, ker krajni šolski svet po nadučitelju Kovaču samovoljno najetega stanovanja ne more plačati in v ta namen tudi nima denarja.

Št. 128. z dne 18. novembra 1905, prošnja za poizvedbo dolžnika, kateri naj od leta 1897 naprej napravljeni dolg v znesku 43 kron 73 vinarjev plača, in kdo je kriv, da Karol Röschnar v Celovcu ni prejel zneska po 73 kron 63 vinarjev, kateri je izkazan v računu krajnega šolskega sveta za leto 1902 med izdatki; da se preiskuje, kje je znesek po 307 kron 34 vinarjev, kateri bi se, kakor kažejo omenjeni računi krajnega šolskega sveta, moral za leta 1894, 1895, 1899, 1900, 1901, 1902, 1903 in 1904 še oddati krajnemu šolskemu svetu.

Št. 129. z dne 19. novembra in 22. decembra 1905, prošnja, s katero se prosi, da naj se da krajnemu šolskemu svetu izkaz podpor po povodnji, da more krajni šolski svet dognati, kje se je porabil znesek 1000 kron, kateri je brez vednosti krajnega šolskega sveta v letnem proračunu od udov krajnega šolskega sveta izkazan kot sprejet in porabljen, krajni šolski svet pa ga še videl ni.

Št. 132. z dne 23. novembra 1905, prošnja za prepise aktov, katere je menda voda Ukljanom odnesla.

Št. 144. z dne 22. decembra 1905, prošnja, da se da krajnemu šolskemu svetu dovoljenje, da more tožiti za 307 kron in 34 vinarjev.

Št. 136. z dne 20. decembra 1905, prošnja, da g. Jožef Dreyhorst, nadporočnik v pokoju, deželni poslanec, član c. kr. okrajnega šolskega sveta v Beljaku, župan v Trbižu, krajnemu šolskemu svetu na prošnjo z dne 5. decembra 1905 naznani,

ali je res, da je on za leto 1904 za krajni šolski svet v Ukvah plačal šolsko peč;

kdo mu je dal za to denar; zakaj ni naznanil plačila krajnemu šolskemu svetu, in če je on plačal peč s svojim lastnim denarjem, zakaj ni dal tega denarja krajnemu šolskemu svetu?

Krajni šolski svet

v Ukvah, dne 10. prosinca 1906.

Errat Seb.

Dopisi.

Radiše. Dne 14. prosinca t. l., po blagoslovu popoldne, smo imeli zopet zborovanje izobraževalnega društva. Gosp. predsednik otvori dobro obiskovano zborovanje in odda besedo gospodu župniku.

G. župnik je nam v res zanimivem govoru razložil, da preti krščanskemu zakonu v zadnjem času velika nevarnost. Brezverski poslanci hočejo namreč v državnem zboru na Dunaju napraviti tako postavbo, da se bodeta smela mož in žena ločiti, če se jima ne bo več dopadlo zakonsko življenje. Mož se bo smel z drugo oženiti in ločena žena se bo tudi smela drugič omožiti. Seveda bo to vselej velik greh, ker zamore krščanski zakon ločiti le smrt. Po sedanjih cerkvenih in posvetnih postavah se veljavno sklenjen zakon ne more razdružiti, kar je čisto prav. Če bodo sovražniki sv. cerkve dosegli to, da se bo smel veljavno sklenjen zakon pred sodnijo razdružiti, bomo imeli posebno v velikih mestih vse polno divjih zakonov. Kakšna bo potem pri takih zdvijanih ljudeh vzgoja otrok, si vsak lahko misli! Če krščanski in verni poslanci v državnem zboru ne bodo mogli zabraniti te postavbe, ki bi krščanskemu življenju čudno škodovala, bomo doživeli v Avstriji morebiti še žalostne čase.

Nato nam je g. govornik lepo pripovedoval, kako je bila žena zaničevana pred Kristusom, ko so bili še hajdi in krivoverci. Žena ni imela nobenih pravic. Starši so ji določili moža, in mož je potem naredil z njo, kar je hotel. Če se mu ni več dopadla, jo je lahko zapodil ali pa jo celo prodal. Otroke pa je zaukazal tak mož dostikrat žive zanesti v gozde divjim zverinam, posebno če so otročiči bili bolj slabi in deklice. Ženo se je pred Kristusom ravnalo, kakor s

kako živino. Mož je bil gospod, kateremu je bilo vse dovoljeno, žena je bila pa reva.

Če primerjamo, kakšne strašanske razmere so vladale v družinah pred Kristusom proti sedanjim, tedaj šele spoznamo, koliko se ima žena sv. katoliški veri zahvaliti. Le po krščanski veri je prišla v družini do tiste veljave, katere je po božji volji vredna kot žena, mati in gospodinja. Zato je silno žalostno, da so dandanes, posebno po mestih, že žene, ki se bojujejo zoper sveto krščansko vero, brez katere bi morebiti bila žena še dandanes brez vsake pravice. Tako se godi ženskam še dandanes pri Turkih in drugih narodih, katerim še ni prisijala luč sv. vere. Nato nam je pripovedoval še g. predsednik neko povest iz vojske.

Nazadnje nam je g. župnik malo razložil pomen časnikov v današnjem času. Kmet, ki ne bere dandanes nobenega časnika, je otrok na svetu; nikjer se ne spozna več med svetom in zamudi tudi najvažnejše dogodke. Za nas koroške Slovence je najbolj pripraven list „Mir“, brez katerega bi ne smela biti nobena hiša na Koroškem, kjer biva slovenski kmet. Radišani, posebno pa člani izobraževalnega društva, naj ga prej ko slej naročijo. Nobena hiša, kjer biva kak član društva, zanaprej ne sme več biti brez „Mira“. Med posameznimi točkami je prepeval moški pevski zbor. Izposodilo se je tudi mnogo knjig; zdaj je pač najbolj ugoden čas za branje. Nato je zaključil g. predsednik to poučljivo in ob enem kratkočasno zborovanje. Izobraževalnega društva smo vedno bolj veseli.

Od nekok izza tople peči v Rožni dolini.

Gospod urednik, ali veste, kaj je naduha? Če ne veste, zahvalite Boga, če jo pa imate, Vas pomilujem! Po zimi o mrazu za toplo pečjo sedeti, to bi se mi že prileglo, ali kašelj! Kašelj in sapa, ta je huda, kjer je manjka. Ali človek se tudi za pečjo še nekaj uči; le glejte! Star sem že, naduha me nadleguje, in kakor vidite, se mi včasih tudi roka trese, pa nisem mislil, da gospodje duhovniki zapisujejo tiste, ki pridejo na ta svet, in tiste, ki gredo iz njega, in tiste, ki mislijo, da se po paru bolje živi, v tiste črne velike bukve v farovžu po slovenskih krajih v nemškem jeziku. Pa kako sem se motil! Podpisoval sem se že večkrat v župnijskih bukvah pri krstih in porokah, ali nikoli nisem pogledal, kako je bilo pisano; pred župnijskimi bukvami imam od tedaj velik strah, ko so me zapisali v poročne bukve. Zdaj sem pa šele iz „Mira“ izvedel, da pišejo mnogi gospodje duhovniki v slovenskih župnijah v krstne, poročne in mrtvaške knjige v blaženem nemškem jeziku.

Vlada menda hoče duhovnike po paragrafu 19., ne vem katere postavbe, k temu siliti; ali ne zamerite, nisem tako študiran, kakor gospod dohtar Barigelj, da bi vedel, kaj pravi tisti paragraf, ali verjemite mi: vsak paragraf je zavil, vsaj jaz še nisem videl drugega paragrafa, kakor tako zavitega „Š“, in to gotovo nekaj pomeni.

Ali jaz pa tako mislim: pri sodniji imamo zemljiške knjige, ali kakor pravimo „gruntne bukve“. V teh bukvah so zapisane naše hiše, polje in gore, naše pravice in „avchi“, pa tudi naši dolgovi. V to knjigo pa mora sodnija v slovenskih krajih zapisati in tudi zapiše v slovenskem jeziku, če to stranka zahteva. Gospod urednik, če ne verjamete, pridite v Borovlje gledat in bodete videli, da je v gruntnih bukvah marsikje zapisano v slovenskem jeziku. Župnijske bukve pa vendar niso kaj drugega, kakor take gruntne bukve, le samo, da se v nje ne zapisujejo naše hiše, polje in gore, pravice in dolgovi, temveč naše družine in družinske razmere, in da jih ne pišejo c. k. uradniki, temveč gg. duhovniki. Od teh želimo, da ne pomagujejo našim narodnim nasprotnikom, pišejo tisti jezik, ki se nam od vseh strani toliko vsiljuje. Gotovo mi nismo zaradi vlade tukaj, temveč vlada zaradi nas, in nam mora tudi vstreči. Jaz zahtevam zase že v zanaprej, da me v tiste bukve, v katere zapisujejo nas pozemeljske popotnike nazadnje, kadar gremo iz tega sveta ne vpišejo v nemškem jeziku.

Pa še nekaj, gospod urednik! Za čigav denar pa se kupujejo tiste bukve? Meni se zdi, da za cerkven denar; in cerkve v slovenskih krajih nimajo svojega denarja od Nemcev, od vlade pa še manj, ker vlada rajši jemlje kakor pa daje. Če pa ni tako, temveč bukve vlada kupuje, pa blagovolite s kako opombo naznaniti, da ne bodem v taki zmoti živel in v tem slučaju naj te besede ne veljajo. (Vlada še ni dala beliča za take bukve. — Prip. uredništva.) Če pa sami ne veste, pa vprašajte g. dohtarja Barigelja, ta bo gotovo vedel. Končno Vas pa še nekaj prosim; sami vidite, da s slovnico nisva ravno dobra prijatelja; tedaj popravite pomote v tem dopisu, da ne bo kje kdo izmed bralcev z rdečo tinto ali svinčnikom podčrtoval, kakor nekdanji učeniki

naše šolske naloge; saj tudi vidite, da še svoje ime pišem po stari šegi s „sh“ in ne po novi s „š“.

—sh—

Poslano.*

Podpisani sem mislil, da se bodo zadeve, tičoe se novo ustanovljene šole, mirnim potom razvile; a motil sem se. Povod, stopiti s stvarjo v javnost, je dala slavna c. kr. šolska oblast sama.

Pregledavši stenografični zapisnik zadnjega zborovanja visoke deželne zbornice sem prišel na to, da je naš vzorni deželni poslanec g. Grafenauer, ki se je že predlansko leto potrudil za povrnitev obresti za šolsko posojilo, za kar sem pač mislil da mu bodo vsi Apačani hvaležni, v šolski debati omenil tudi našo novo ustanovljeno šolo in to radi tega, ker se je nekdo na njega obrnil, da bi posredoval k ureditvi pouka na tej šoli. Pri tej razpravi se je omenila tudi oseba podpisanega.

G. Palla, ker ste javno omenili mojo osebo, oprostite, da Vam tem potom Vaše besede kvitiram. Vprašam Vas, li niste imeli s slavnim c. kr. okrajnim šolskim svetom vred časa dosti urediti stvar glede učne moči na tukajšnji šoli prej kakor v zadnjem trenutku pred začetkom šolskega leta, da bi ne bilo treba upoštevati Vam neljube osebe podpisanega? Vprašam Vas dalje, ki ste se že pred leti tako zanimali za mojo osebo, ali sem se jaz Vam morebiti ponujal kot pomožni učitelj? Vi pravite, da je v zadnjem času c. kr. šolski svet v Velikovcu poročal: podpisani župnijski oskrbnik v Apačah je svojevoljno ekspozituro popolnoma sloveniziral, rabi samo slovenske učne knjige, ne poučuje s potrebno močjo in opreznostjo itd. ter predlaga odpust župnijskega oskrbnika. Podpisani se usoja javno vprašati slavni c. kr. okrajni šolski svet, kako se to poročilo strinja z osebnimi razpravami glede tukajšnje šole. Neki izkušen sobrat mi je rekel: Ne verjami ničesar, kar nimaš črnega na belem! Škoda, da sem lepim besedam verjel! Vendar k stvari. Slavni c. kr. okr. šolski svet! Podpisani šole ni sloveniziral, ker ve predobro, da ni namen šole „slovenizirati“. Ker je g. deželni šolski nadzornik rabil ta izraz, javno vprašam, na podlagi katere postavne določbe se pa nasprotno slavna šolska oblast upa in drzne zahtevati, da bi se na naših šolah „germaniziralo“. Podpisani ni „sloveniziral“, ker so otroci itak že vsi slovenski, temveč on je rabil slovenščino kot učni jezik pri slovenskih otrokih, kakor se rabi pri nemških otrocih nemščina, ne pa recimo laščina ali kak drug moderni jezik. Da tega podpisani ni storil samolastno, svedoči za to dopis in naročilo c. kr. okr. šolskega sveta v Velikovcu z dne 5. jan. 1904, št. 3368, v katerem se naročuje sklep glede učnega jezika za šolo v Apačah. Sklenila se je slovenščina kot učni jezik, kar se je naznanilo tudi c. kr. šolski oblasti, ki pa na to dosedaj ni dala nobenega drugega naročila, kar jamči, da je ona s tem sklepom bila zadovoljna. Javno pa povem, da nemščine nisem preziral ter smo se z učenci prav pridno tudi vadili tega drugega deželnega jezika na podlagi „Schreiner-Bezjakove nemške vadnice“, ki je vse priporočbe vredna. Kako sem podpisani svojo službo izvrševal, naj javnost sklepa iz odlokov c. kr. okrajnega šolskega sveta v Velikovcu z dne 17. avgusta 1904, št. 1470, v katerem pravi, „diese Expositurschule funktionierte sehr gut“ (ta šolska ekspozitura je delovala „prav dobro“), — in z dne 23. novembra 1905, št. 3237, s katerim odlokom izreka c. kr. šolska oblast podpisanemu iskreno zahvalo in pripoznanje za z dobrim uspehom spremljano poučevanje tekem šolskih let 1903/4 in 1904/5 na šoli v Apačah.

Torej naj javnost sama sodi, kako nas tepajo in vodijo za nos, kjer le morejo. Kdo — tega ne povem!

Gospod Palla, vi ste rekli dalje, da je podpisani „decidirano“ (odločno) izjavil, da se ne bode več držal leta 1903 z okr. šolskim svetom sklenjene pogodbe. Javno zahtevam, da se mi naznani, kdaj in katero pogodbo sem sklenil z okr. šolskim svetom in za katero sem izjavil, da je ne bom več držal! — Šele 31. oktobra 1905. leta je sprejel tukajšnji župnijski urad vabilo c. kr. okr. šolskega sveta z dne 26. oktobra 1905, št. 2942, v zmislu naročila deželnega šolskega sveta z dne 17. oktobra 1905, št. 3776, naj se podpisani provizor izjavi o načrtu pogodbe, ki je bila priložena. Če bi jaz ta načrt podpisal, potem bi se izposlovala potrditev c. kr. okr. šolskega sveta ter se napravila pogodba v več proizvodih in podpisala. A vsebina tega načrta je pa taka, da se mi je na merodajnem mestu reklo, da se je že itak vedelo, da ga ne bodem pod-

* Za vsebino tega članka odgovarja uredništvo le-toliko, kolikor določa zakon.

pisal. Vabilu se je župni urad odzval, a podpisani se je pa c. kr. šolski oblasti grozno zameril, ker se je drznil med drugim izjaviti doslovno sledeče: „Kar se tiče posameznih točk v načrtu pogodbe, provizor odločno odklanja, da bi moral postati „germanizator“ — morilec svojega naroda itd.“

Podpisani noče dalje dolgočasiti cenjenih bralcev; a ker mu drugače ni možno zavriniti očitania v deželni zbor — torej v javnosti — torej oprostite, da storim to tem potom v našem listu, ter da ste za marsikatero zanimivo novico opravljeni.

Apače, dne 14. jan. 1906.

Jan. Dragasnik,
župni oskrbnik.

Kdor ljubi kakao in čokolado, temu bodi priporočen:

Ivana Hoffa

Kandol-Kakao

ki ima najmanj tolače v sebi, je torej najlaže prebaven, ne povzroča nikoli zaprtosti in je ob najboljšem okusu izredno poceni.

Pristen samo z imenom
Ivan Hoff
in s levo varstveno znamko.

Zavoji po 1/4 kg 90 vinarjev
1/2 „ 50 „
Dobiva se povsod.

Vabilo.

Bekštanjska posojilnica v Ločah
vabi vse svoje zadružnike na

občni zbor

katerega bo imela

dné 2. svečana (Svečnico) popoldne ob 3. uri
pri Pložu v Ločah

po naslednjem redu:

1. Potrditev letnega računa.
2. Razdelitev čistega dobička.
3. Izvolitev ravnateljstva in dveh računskih pregledovalcev.
4. Slučajnosti.

Opomba: § 33. Vsak delež II. vrste ima eden, vsak delež I. vrste pa pet glasov pri glasovanju.

Ravnateljstvo.

Skrb vsake gospodinjke je posvečena družinski blaginji!

Kathreinerjeva Kneippova sladna kava

je po Kathreinerjevem načinu svojega proizvajanja okusna, zdrava v prospeh in poceni, ima torej neprecenljive prednosti za vsako gospodinjstvo!

Poudarjajte pri nakupovanju izrečno ime Kathreiner in zahtevajte le izvirne zavoje z varstveno znamko župnik Kneipp.

Vabilo.

Posojilnica v Slov. Plajbergu bo imela svoj
letni občni zbor

dne 28. januarja 1906 ob 3. uri popoldne pri Ferčniku v Slov. Plajbergu s sledečim sporedom:

1. Volitev odbora.
2. Računsko poročilo.
3. Posamezni nasveti.

Prijazno vabi vse zadružnike odbor.

Vabilo.

Hranilnica in posojilnica za Št. Lenart pri sedmih studencih in okolico bo imela svoj letni občni zbor na svečnico, t. j. dne 2. februarja 1906, ob 1/2 5. uri popoldne, pri Majarču v Št. Lenartu s sledečim sporedom: 1. Poročilo o delovanju in odobrenje letnega računa. 2. Razdelitev čistega dobička. 3. Volitev odbora in računskih pregledovalcev. 4. Razni nasveti. — Vse zadružnike vabi vljudno k udeležbi odbor.

Listnica uredništva.

Jesenice. Kakor vidite, smo objavili. Krčanje, Podlublje-Borlje, Škofje-Št. Ilj, Tinje, Gradec: Vsled obilice gradiva prihodnjič.

Dr. J. A. G.: Šele pred par dnevi dobil oni rokopis brez celovskega poštnega žiga. Kod je pismo vandralo, ne vem. Odpošljem, ko preberem. Zdrav in pomisli, da jeza škoduje!

Iz šentpeterske okolice: Brez podpisa v — koš. Našim dopisnikom: Ker nam je naše upravništvo naznanilo, da bo odslej list vsled preobilnih stroškov in po krivdi lenih naročnikov in še slabjših plačnikov zopet izhajal samo na 4 straneh, prosimo, da se nam pošiljajo dopisi kolikor mogoče kratki, da jih ne bo treba nam skrajševati. Torej kratko in jedrnat!

Krepkega učenca

s primerno izobrazbo sprejme v trgovino z mešanim blagom Davorin Vrinšek, trgovec, Rečica pri Bledu (Kranjsko).

Zakonito zavarovano.

Vsako ponarejanje in ponatiskovanje kaznivo.

Edino pravi je

Thierryjev balsam

le z zeleno znamko z nuno.

Staroslaven neprekosljivo zoper motenje prebavljanja, krče v želodcu, koliko, prehlajenje (katar), prsne bolezni, influenco itd. itd.

Cena: 12 malih ali 6 dvojnatihih steklenic ali 1 velika posebna steklenica s patent. zamaškom K 5.— franko.

Thierryjevo centifolijsko mazilo splošno znano kot „non plus ultra“

za vse še tako zastarele rane, vnetja, poškodbe, ture in ulcusa vseh vrst. — Cena: 2 lončka K 3.60 franko razpošilja le proti predplači ali povzetju

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Knjižico s tisoči zahvalnih pisem zastonj in franko.

Dobiva se skoro v vseh lekarnah in medicinskih drogerijah.

Podpisani priporočam slavnemu občinstvu in čebelarjem izboren **med**, garantiran pitaneč, v škatljah po 5 kil, v škafih po 20, 30 in 40 kil. . . . po K 1.16; pravi naravni **brinjevec** . . . liter „ „ 2.60; **slivovko**, tri leta staro . . . liter „ „ 1.60; **vinsko žganje** iz domačih drož liter „ „ 2.—. V večjih množinah po dogovoru. Za pristnost se jamči.

Šgidič Jeglič,

Selo, pošta Žirovnica (Gorenjsko).

Svoji k svojim!

Opozarjamo vsakega varčnega rodoljuba na edino hrvatsko zavarovalno zadrugo

„CROATIA“

pod pokroviteljstvom kralj. glavnega mesta ZAGREBA.

Ista zavaruje na Štajarskem, Kranjskem in Koroškem vse premičnine, živino in pridelke proti ognju po najnižjih cenah.

Vsa pojasnila daje:

glavni zastop „CROATIE“ v Celovcu

Valentin Jug, benediktinski trg št. 4.

Zastopniki se iščejo po vseh večjih krajih Koroške.

V najem želim vzeti hišo

za malo trgovino v za to sposobnem kraju ali jo pa tudi kupim pod lahkimi plačilnimi pogoji. Kdor pa mi tako posestvo ali primeren prostor naznani, dobi 20 kron nagrade, ako se vsled tega dobi. Ponudbe blagovolijo naj se poslati na upravništvo tega lista.

„Goriško vinarsko društvo.“

registrovana zadruga z omejeno zavezo

v Gorici

ima v svojih zalogah in prodaja

naravna in pristna vina

iz Brd, z Vipavskega in s Krasa.

Razpošilja na vse kraje od 56 litrov naprej.

Vzorke vin pošilja na zahtevo.

Cene zmerne, postrežba točna in realna.

Sedež društva:

Gorica, ulica Barzellini št. 25.

Zdravje je največje bogastvo! — Zdravje je največje bogastvo!

Kapljice sv. Marka.

Te glasovite in nedosegljive **kapljice sv. Marka** se uporabljajo za zunanjo in notranjo uporabo. Osobito odstranjujejo **trganje in koljenje po kosteh, nogah in rokah**, ter izlečijo vsak glavobol. One delujejo nedosegljivo in spasonosno pri boleznih na **želodcu**, ublažujejo **katar**, urejujejo **izmečke**, odpravijo **naduh**, bolečine in **krče**, pospešujejo in zboljšujejo **prebavo**, čistijo **kri** in **čreva**. Preženejo **velike in male gliste**, ter vse bolezni izvirajoče od glist. Delujejo izborna proti **hripavosti in prehlajenju**. Lečijo vse bolezni na **jetrih in slezih** ter **koliko in škípanje** v želodcu. Odpravijo vsako **mrzlico** in vse bolezni izvirajoče od mrzlice. Te kapljice so najboljše sredstvo proti boleznim na **maternici** in **madronu**, radi tega ne bi smele manjkati v nobeni meščanski in kmečki hiši.

Dobivajo se samo: **Mestna lekarna, Zagreb**. — Radi tega naj se naroča naravnost pod naslovom: „Mestna lekarna, Zagreb, Markov trg št. 6, poleg cerkve sv. Marka.“

Denar se pošilja naprej ali povzame. Manj kakor 12 steklenic se ne pošilja. — Cena je naslednja in sicer franko postavljeno na vsako pošto:

1 ducat (12 steklenic) 4 K, 2 ducata (24 steklenic) 8 K, 3 ducate (36 steklenic) 11 K, 4 ducate (48 steklenic) 14.60 K, 5 ducatov (60 steklenic) 17 K.

Na razpolago imam na tisoče priznanih pisem, katerih mi ni mogoče radi pomanjkanja prostora navesti. Zato navajam samo imena nekaterih gospodov, ki so uporabljali „kapljice sv. Marka“ z najboljšim uspehom, ter popolnoma ozdravili: Ivan Baretinčič, učitelj; Stjepan Barić, župnik; Ilija Mamić, opankar; Janko Kišulj, kr. nadlogar; Stjepan Seljanić, seljak; Sofija Vukelić, šivilja itd. itd.

Mestna lekarna, Zagreb, Markov trg št. 6, poleg cerkve sv. Marka.

Ustanovljena 1. 1360.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Akcijski kapital K 2.000.000.

Kupuje in prodaja

vse vrste rent, zastavnih pisem, prioritet, komunalnih obligacij, srečk, delnic, valut, novcev in deviz.

Prodaja srečk proti mesečnim odplačilom.

Promese izdaja k vsakemu žrebanju.

Kolodvorska cesta št. 27.

Zamenjava in eskomptuje

izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje. — Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavelje.

Eskompt in inkaso menic. — Borzna naročila.

Centrala v Ljubljani. — Podružnica v Spljetu.

Denarne vloge sprejema

v tekočem računu ali na vložne knjižice proti ugodnim obrestim. Vložni denar obrestuje od dne vloge do dne vzdiga.

Promet s čeki in nakaznicami.